

TÜRKİYE'DE KLASİK BATI MÜZİĞİ ALANINDA YAYINLANMIŞ KEMAN İLE İLGİLİ ÖĞRETİCİ ULUSAL KİTAPLARIN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF NATIONAL VIOLIN TEACHING BOOKS ABOUT CLASSICAL MUSIC PUBLISHED IN TURKEY

Nazlı Başak BAŞAK* - Hakan BAĞCI** - Ümit Kubilay CAN***

ÖZ: Bu çalışmada Türkiye’de klasik batı müziği alanında 2000 yılı sonrasında yayınlanmış keman ile ilgili öğretici kitapların (metot-derleme) incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2000-2019 yılları arasında yayımlanmış ve araştırmacının ulaşabildiği Türkiye’de klasik batı müziği alanında keman için yazılmış öğretici kitaplar oluşturmaktadır. Araştırma sonucunda ulaşılan kitaplar listelenerek içerik ve düzeyleri belirlenmiş, düzeylerine göre sayısal analizi yapılmıştır. Ulaşılan toplam 43 kitabın düzey dağılımları; 25 adet başlangıç, 8 adet başlangıç-orta, 1 adet orta, 2 adet orta-ileri, 3 adet ileri ve 4 adet başlangıç-ileri düzey kitaplar olduğu belirlenmiştir. En fazla yayın yapan yazar/derleyenin 6 kitap ve toplam yayının (%13.95)’iyle Ömer Can olduğu, en fazla yayın sayısının, toplam yayın sayısının (%23.26)’ı olan 10 kitap ile Evrensel Müzikevi’ne ait olduğu, en fazla yayının toplam yayının (%32.56)’sı ve 14 kitapla 2011-2015 yılları arasında olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Metot, keman, keman eğitimi, çalgı eğitimi, müzik eğitimi.

ABSTRACT: The aim of this study is to examine the educational books on violin (methods-compilations), published in Turkey after the year 2000 and in the field of classical music. The method used in the study is descriptive. The population of the study is composed of violin teaching books which were published in Turkey between the years 2000 and 2019 in the field of classical music and which the researcher has been able to track. Following the research, the books which could be tracked were listed, organized based on their contents and levels and subjected to numerical analysis according to their levels. It has been determined that the 43 books that were tracked are categorized according to their levels as follows: 25 beginner books, 8 beginner-intermediate level books, 1 intermediate level book, 2 intermediate-advanced level books, 3 advanced level books and 4 beginner-advanced level books. It has been concluded that the author/compiler who has published the greatest number of books (6) and made the greatest number of publications (13.95% of the total number) is Ömer Can, and that the greatest number of publications (10 books, corresponding to the 23.36% of the total number) is made by Evrensel Müzikevi, and that the greatest number of publications (14 books, corresponding to the 32.56% of the total number) was made between the years 2011 and 2015.

Keywords: Method, violin, violin education, instrument education, music education.

* Öğr. Gör. - Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü / Kocaeli - nazli.basak@kocaeli.edu.tr (ORCID ID: 0000-0002-8999-283X)

** Dr. Öğretim Üyesi - Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü / Kocaeli - hakan.bagci@kocaeli.edu.tr (ORCID ID: 0000-0001-5312-3168)

*** Doç. Dr. - Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü / Kocaeli - kubilay.can@kocaeli.edu.tr (ORCID ID: 0000-0001-9197-2240)

This article was checked by Turnitin.

1. Giriş

Günümüzde bireylerin hem kişilik gelişimleri hem de sosyal hayatları açısından önemli bir yer tutan müzik eğitimi, okul öncesi dönemlerden başlayarak eğitimin bir parçası olup, bireysel tercihler doğrultusunda çalgı eğitimine doğru da yönlenebilmektedir. Türkiye’de sadece mesleki eğitim veren kurumlarda değil, ilköğretim orta öğretim gibi eğitim kurumlarının yanı sıra, halk eğitim merkezleri ve özel kurslarda da erken yaştan itibaren piyano, gitar, keman gibi çeşitli çalgıların öğretimine başlanmaktadır.

Müzik eğitiminin bireyin duyuşsal ve devinişsel davranışlarındaki olumlu etkilerinin yanı sıra, bireyin bilişsel öğrenmelerinde de önemli ölçüde etkili rol oynadığı birçok araştırmayla kanıtlanmıştır (Şendurur ve Barış, 2002: 1). Howe’a göre (2001: 2); bireyde öğrenmenin bütün şekilleri değişimi kapsar. Her zaman değil ama çoğunlukla bireyin davranışındaki değişim buna bir kanıttır. Birçok durumda öğrenmenin getirdiği değişim bireyin kapasitesinin gelişmesine yardımcı olur.

Müzik eğitimi ve çalgı öğrenimi bireylerin kapasitelerinin gelişimine yardımcı olması açısından tercih edildiği gibi yapılan araştırmalarla ortaya konulan müzik eğitiminin zekâ gelişimine katkısı da müzik ve çalgı eğitimine yönelimi sağlayan etkenlerdendir.

Zekanın gelişmesindeki en önemli unsurlardan biri, beynin ne kadar kullanıldığıyla ilgilidir. Yapılan araştırmalar, çalgı eğitiminin yoğunluğu ve süresine bağlı olarak müzisyen ve müzisyen olmayanların beyinleri arasında bazı yapısal ve fonksiyonel farklılıklar göstermiştir (Pantev vd.,1998; Akt: Ayata ve Aşkın, 2008: 2). Çalgı öğrenim sürecinin işitme ve görme işlevlerinin yanı sıra ellerin koordinasyonunu da içermesi, beynin kullanım yoğunluğunu ve süresini etkilemesi açısından zekâ gelişimine katkısını sağlamaktadır.

Rodriguez (1995), müzik eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaların en önemli nedeninin müziği öğretmeyi ve öğrenmeyi geliştirmesi olduğunu ifade etmektedir (Akt: Okay, 2012: 3). Müzik tarihi boyunca çalgıların, çalgı müziğinin ve çalgı icrasının gelişimiyle birlikte çalgı öğrenimi ile ilgili çeşitli çalışma ve araştırmalar yapılmış ve bunlara paralel olarak çeşitli yöntem ve metotlar oluşturulmuştur.

Müzik eğitiminin boyutlarından biri olan çalgı eğitiminde çalgıyı öğrenme süreci, çalgıyı çalma becerisini gösterebilmek için birtakım becerilerin sistematik olarak kazanılmasından oluşmaktadır (Schleuter, 1997’den akt. Özmenteş, 2008: 16). Metotlar da bu becerilerin sistematik olarak kazanılmasını sağlamak için kullanılan materyallerdendir. Metot kelimesini Sözer; “Çalgı öğreniminin ya da ses eğitiminin temel yöntemlerini ve örnek çalışma parçalarını içeren öğretim kitapları” olarak tanımlamaktadır (Sözer, 2005: 465).

Uzler, Gordon ve Smith, (2000) ise eğitimde metot kelimesini “bir kişiye bir şeyi yapmayı öğretmenin yolu” olarak özetlemiş, bunun genellikle

“bir kişiye belirli bir beceriyi nasıl kazandırılacağıının gösterilmesi” demek olduğunu belirtmiştir (akt.: Huang, 2007: 10).

Eğitim içinde, öğrenmenin, özellikle insanların kapasitelerini belli bir yönde geliştirmelerine yardımcı olmasındaki etkisi önemlidir (Fontana, 1981'den akt.: Howe, 2001: 2). Bu yönden bakıldığında, müzik eğitiminin bir parçası olan çalgı öğreniminde kullanılan çalgı metotları ve öğretici kitaplar da bireylerin kapasitelerini bu yönde geliştirmelerine yardımcı etkileri olan materyaller olarak gösterilebilir.

Çalgı çalma ve öğrenme sürecinde sistemli bir çalışma planı sunacak, bu süreçte öğrenciye yol gösterecek, hata yapma olasılığını en aza indirecek yöntemlerin seçilmesi öğretim sürecinin önemli bir basamağı olarak karşımıza çıkar (Ece, Dönmez ve Kınıklı, 2013: 5). Çalgı öğrenim sürecinde, bireyin kapasitesinin gelişimine yardımcı olarak sürecin yönetilmesine katkı sağlayan öğretmenler, çalgı eğitiminin amaca yönelik ve sistematik olmasından ötürü, mesleki birikim ve donanımlarının yanı sıra, alanda yazılmış metotlardan da yararlanmaktadır.

Çalgı metotları, çalgı öğretiminde başlangıç aşamasından itibaren kullanılan, kolaydan zora doğru tutarlı bir eğitsel çizgi içeren nota örnekli kitaplardır. Çalgı metotları çağlar içinde geliştirilmiş modern eğitsel kavrayışlarla yenilenmiştir. Çağının tanımı içinde önemli olan, metodun tutarlılık taşıması uygulamadaki sonuçlarıyla uluslararası ölçekte onaylanmasıdır (Say, 2002: 124).

Türkiye’de günümüzdeki çalgı öğreniminin okul öncesi dönemden başlayarak, halk eğitim merkezleri ve özel kurslar da dahil olmak üzere, mesleki eğitim veren kurumlara kadar uzanan geniş bir çerçeve içinde tercih ediliyor olması, kullanılacak metotların çağımızın modern eğitsel kavrayışına uyumlu ve çeşitli düzeylere uygun yapılması ihtiyacını da getirmektedir.

Sun (1969: 158)’a göre “Bir çalgı metodu ilk önce, o çalgının teknik olanaklarını bilimsel bir kesinlikle saptar, belirli bir teknik olanağı herkesin öğrenebilmesi yol açar, bu olanağın aşılmasını, tekniğin ve müzikalitenin gelişmesini sağlar, yaratıcıların tasarımlarını genişletir, müzik icrasının yükselmesinde etkin olur.” Bu özellikler göz önünde bulundurarak müzik tarihi boyunca yaylı çalgılar ailesinin bir üyesi olan keman ile ilgili çeşitli çalışmalar yapıldığı, tekniklerin incelenip geliştirildiği ve bunlarla ilgili alıştırma ve kitapların yazıldığı bilinmektedir.

Aslında telli bir çalgı olan ama yayla çalınan kemana Fransızlar “violon”, İtalyanlar “violino”, İngilizler “violin”, Almanlar “geige”, Macarlar “hegedü” derler. “Keman” sözcüğü bize Farsça’dan gelmiştir. Ses olanakları son derece zengin bir çalgı olan keman, dünyanın birçok ülkesinde kullanılan en yaygın, en sevilen çalgılardan biridir (Say, 2005: 290). Ses olanaklarının zenginliği, kemanın solo, oda müziği ve orkestra çalgısı olarak tercih edilen bir çalgı olmasına da etken olmaktadır.

Gelişim süreci içerisinde 16. yüzyılda temel yapısal özelliklerine kavuşmuş olan keman, Stowell'e göre 1710'da kabul edilen modern formuyla yer bulmuştur (Stowell, 1992: 10). Keman yayı ise gelişim süreci içerisinde 18. yüzyıla kadar geçen dönemde kılların gerginliği yer yer başparmak ya da parmak baskısıyla ayarlanırken (Michels ve Vogel, 2013: 41), 1750'li yıllarda Tourte tarafından modern yay geliştirilerek, günümüzde kullanılanlara çok benzer bir yapı oluşturulmuştur.

Kemanın ve keman yayının geçirmiş olduğu gelişim süreci ve bu sürecin devamı, aynı zamanda keman için yazılan eserler açısından da çeşitliliği beraberinde getirmiş, keman icracılığı da hem teknik hem müzikal seviye olarak bu durumla paralel bir şekilde ilerlemiştir. Bu ilerleme dönemin icracı besteci ve pedagogları tarafından alanlarında yaptıkları çalışmalarla sürdürülmüştür.

Bu çalışmalardan Ulucan (2005: 4); "Kemancı/besteci ve pedagoğlardan Rode, Baillot, Viotti, Mazas, Dancla, Kreutzer, Dont, Gaviniés; daha önce kullanılan sağ el tekniğini ve hareketlerini inceleyip geliştirerek yeniden oluşturmuş, bu konularla ilgili alıştırma ve kitaplar yazmışlardır. Keman eğitiminin ilk aşamalarında olan öğrenciler için bu çalışmalar ve etütler önemli yer tutmaktadır" şeklinde bahsetmektedir. Bu kemancı/besteci ve pedagoğların keman eğitimi ile ilgili etüt ve kitapları günümüzde ve ülkemizde özellikle mesleki eğitim veren kurumlarda tercih edilmekte ve kullanılmaktadır.

Keman pedagoğu Galamian (1962), bir çalgı icracısı için verimli çalışma becerisinden daha değerli bir şey olamayacağını belirterek, keman eğitiminde hocanın öğrencisine öğreteceği en önemli unsurlardan birinin, iyi bir pratik tekniği olduğundan bahsetmektedir. Diğer çalgılarda olduğu gibi keman eğitiminde de eğitmenin yönlendirmesi yapılacak pratiği şekillendirmektedir. Bunun için öğrencinin ihtiyacının belirlenmesi, uygun metotların önerilmesi de önem taşımaktadır.

Yeteneği geliştirmek doğru yöntemle pratik yapılarak olur (Suzuki, 2010: 81). Keman eğitimi açısından bakıldığında sadece çalışmanın yeterli olmadığı, doğru yöntemin de gerekliliği konusunda, keman pedagoğlarının hemfikir olduğunu görmekteyiz.

Yaylı çalgılar ailesinin önemli üyelerinden biri olan keman, ortaya çıkışından itibaren tüm müzik dönemlerinde kullanılan popüler bir çalgı olarak, metot açısından da zengin bir birikime sahip olmuştur. Ülkemizde de hem mesleki eğitim veren kurumlarda hem de diğer eğitim kurumlarında sık tercih edilen çalgılardan biri olan keman için öğretici kitaplar yayınlanmakta olup, bu çalışmalara yenilerinin eklendiği de görülmektedir.

Ülkemizde de bu alanda yapılan çalışma ve araştırmalar bulunmakta ve ayrıca bu alanda yapılan çeşitli bibliyografya çalışmaları da dikkat çekmektedir. Tebiş ve Okay'ın (2013: 2) keman ve viyola, Demirbatır'ın 1985-2000 yılları arasında (Demirbatır, 2001: 1) müzik, Orhan'ın 1992-

2011 yılları arasındaki (Orhan, 2011: 701-716) viyolonsel, Ataman'ın (2009) flüt ve flüt eğitimi alanındaki bibliyografya çalışmalarını bu araştırma kapsamında örnekler olarak gösterebiliriz.

1.1. Problem durumu

Dünyada yaygın ve popüler bir çalgı olan keman, ülkemizde de hem batı müziği hem de Türk müziği çalgısı olarak bilinmekte ve kullanılmaktadır. Kemanın Avrupa'da gelişip, günümüzde kullanılan son formunu alması, aynı zamanda bu coğrafyanın keman icracılığı ve eğitimi açısından da gelişmesini sağlamıştır.

Ülkemizde, batı müziği alanında yabancı kaynaklı keman metotlarının kullanımı yaygın olmakla birlikte, bu metotlardan derlenen kitapların yayınlandığı görülmekte, özgün beste ve eşliklerden oluşan çalışmalar, halk ve dünya müziklerinden örneklerin kullanıldığı çalışmalar da bulunmaktadır. Bu kaynakların belirli bir veri tabanında bulunmayışı ve ulaşımının dağınık olması sebebiyle içeriklerin belirsizliği bu araştırmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

1.2. Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Türkiye'de klasik batı müziği alanında yayınlanmış keman ile ilgili ulusal öğretici kitapların (metot-derleme) incelenmesidir. Bu araştırmanın genel amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Keman öğretici kitapların düzeyleri ve düzeylerine göre sayısal dağılımı nasıldır?
2. Başlangıç ve başlangıç-orta düzeydeki kitapların künye ve içerik bilgileri nasıldır?
3. Orta ve orta-ileri düzeydeki kitapların künye ve içerik bilgileri nasıldır?
4. İleri ve başlangıç-ileri düzeydeki kitapların künye ve içerik bilgileri nasıldır?
5. Keman öğretici kitap yazan/derleyen kaç yazar bulunmaktadır ve bu yazarlar kaç kitap yazmıştır?
6. 2000-2019 yılları arasında yayımlanan keman öğretici kitapların yayınevlerine göre dağılımı nasıldır?
7. 2000-2019 yılları arasında yayımlanan keman öğretici kitapların basım yıllarına göre dağılımı nasıldır?

1.3. Çalışmanın Önemi

Bu araştırma, keman eğitimcilerinin ve alanlarıyla ilgili daha fazla bilgi sahibi olmak isteyen öğrencilerin, ülkemizde yayınlanan keman ile ilgili öğretici kitapları bir arada görebilmeleri, çalışmalarını çeşitlendirebilmeleri ve alternatif yöntemleri inceleyebilmelerine kolaylık sağlaması açısından önemli olduğu gibi, günümüze dek bu konuda yapılmış çalışmaların

gelişiminin takip edilebilmesi açısından da bir kaynak oluşturabileceği düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu çalışma, araştırmacının taramaları sonucunda ulaşabildiği 2000-2019 yılları arasında klasik batı müziği alanında yayınlanmış keman ile ilgili ulusal öğretici kitaplar ile sınırlandırılmıştır.

1.5. Tanımlar

Bu çalışmada incelenen öğretici kitapların düzeyleri genel olarak başlangıç, orta ve ileri olmak üzere üç ayrı başlıkta gösterilmiştir. Bu kitapların kendi içlerindeki ilerleme düzeni ve aralıklarının çeşitliliği nedeniyle, bazı metot ve öğretici kitaplar başlangıç-orta, orta- ileri ve başlangıç-ileri olarak ayrıca gösterilmiştir. Düzeylerin belirlenmesi konusunda alanında uzman kişilerin görüşlerine de başvurulmuştur.

Keman eğitiminde başlangıç düzeyi: Bu çalışmada; keman eğitiminin ilk basamakları olan sağ ve sol elin doğru tutuş pozisyonlarından başlayarak, boş tel yay çalışmaları, boş telden başlayan çift ses çalışmaları, sol elde 4 parmağın kullanılmaya başlanması ve 1. pozisyonda, öğrenciler için yazılmış konçertino ve konçertoların çalınabileceği düzeye kademeli olarak ilerleyen bir çalışma düzeni ve aralığı içerisindeki temel, teknik ve müzikal gelişim süreci, başlangıç düzeyi olarak belirtilmiştir.

Orta düzey: Bu çalışmada orta düzey olarak; 2. ve 3. pozisyonların akıcı bir şekilde kullanılabilmesi için alt yapıların oluşturulmaya başlanması (çift ses, vb.) sağ el yay tekniklerinin (staccato vb.) çeşitlendirilip ilerletilmesi, bunlara ek olarak, hem teorik (gam, arpej vb.) hem müzikal gelişimin ilerletilerek bu düzeydeki eserlerin çalınışı için gerekli donanımın sağlanabileceği çalışma düzeni ve aralığı belirtilmiştir.

İleri düzey: Bu çalışmada ileri düzey olarak; sol elde 4., 5. ve daha ileri pozisyonların kullanımı ile birlikte sağ el tekniklerinin ve müzikal gelişimin paralel şekilde ilerlemesi ve genel olarak bu düzeydeki eserlerin çalınışı için gerekli donanımın sağlanabileceği çalışma düzeni ve aralığı belirtilmiştir.

Başlangıç- orta düzey: Başlangıç düzeyi olarak belirtilen düzeyden başlayarak, orta düzeye yaklaşan ve başlangıç düzeyi için düşünüldenden daha geniş bir ilerleme aralığı içeren çalışmalar ise başlangıç - orta düzey olarak gösterilmiştir.

Orta- ileri düzey: Orta düzey olarak belirtilen düzeyden başlayarak, ileri düzeye yaklaşan ve orta düzey için düşünüldenden daha geniş bir ilerleme aralığı içeren çalışmalar ise orta - ileri düzey olarak gösterilmiştir.

Başlangıç- ileri düzey: Başlangıç düzeyi olarak belirtilen düzeyden başlayarak, orta ve ileri düzeyi de kapsayan bir ilerleme aralığı içeren çalışmalar ise başlangıç - ileri düzey olarak gösterilmiştir.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Var olan bir durumu betimlemeyi amaçlayan bir araştırma özelliği taşımaktadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2000).

2.2. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanılmasında veri tabanları, kütüphaneler, kitapçılardan faydalanılmıştır. Türkiye’de klasik batı müziği alanında yayınlanmış keman ile ilgili ulusal öğretici kitaplar taranmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Bulunan keman ile ilgili öğretici kitapların düzeyleri, künye ve içerikleri incelenmiş, düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımları, kitap yazar/derleyenlerinin kitap sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımları, kitap yayınlayan yayınevlerinin kitap sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımları, kitapların yayın yıllarına göre frekans ve yüzde dağılımları yapılmıştır.

3. Bulgular

Bu çalışmada Türkiye’de klasik batı müziği alanında yayınlanmış keman ile ilgili öğretici kitaplar listelenerek, içerik incelemeleri yapılmıştır.

Tablo 1: 2000-2019 yılları arasında yayınlanan keman öğretici kitapların düzeylerine göre frekans ve yüzde dağılımı

Seviyeler		Metot Sayısı (f)	%	Toplam %
Başlangıç	Başlangıç	25	58.14	76.74
	Başlangıç- Orta	8	18.60	
Orta	Orta	1	2.33	6.98
	Orta- İleri	2	4.65	
İleri	İleri	3	6.98	16.28
	Başlangıç- İleri	4	9.30	
<i>Toplam</i>		43	100.00	100.00

Ülkemizde 2000-2019 yılları arasında klasik batı müziği alanında yayınlanmış keman ile ilgili öğretici kitap niteliğinde toplam 43 kitap yayımlandığı görülmüştür. Bu kitaplar incelendiğinde en fazla yayının %76.74 (33 kitap) oranla başlangıç düzeyi keman kitaplarında olduğu göze çarpmaktadır. En az yapılan yayının ise %6.98 (3 kitap) oranla orta düzeyde keman kitaplarında olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Başlangıç ve başlangıç-orta düzeyde keman öğretici kitapların künye ve içerikleri

Kitabın Adı	Yazarın /Derleyen	Yayınevi	Yayı n Yılı	Konu/İçerik	Seviye	Sayfa Sayısı /Ek
Renklerle Müzik ve Keman Eğitimi	Ergün Çağlar	Arkadaş Yayınevi	2018	-Temel bilgiler -Boş teller -1. pozisyon -Gam, arpej -Özgün beste -Derleme, halk ezgileri	Başlangıç	150
Batı Müziğinde Keman Metodu	Aydın Özden	Senfoni Müzikevi	2003	-Derleme -Düet -Halk ezgileri	Başlangıç	186
Keman Alfabetisi	Ahmet Hamdi Zafer	Ceren Yayınevi	2018	-Temel bilgiler -Keman, yay tutuşu -1.2.3.4. parmak çalışmaları -Derleme	Başlangıç	85
Keman Öğreniyorum 1	Tuğrul Göğüş	Bemol Müzik Yayınları	2004	-Boş teller -1.2.3.4. parmak çalışmaları -Gam, arpej -Çift ses -Derleme	Başlangıç	52
Keman Öğretiminde Başlangıç İçin Piyano Eşlikli Eserler	Mehlika Dünder	Evrensel Müzikevi	2005	-Özgün beste -Piyano eşlik	Başlangıç	32
Oyunlarla Keman	Sermin Bilen/ Demet Ergen	Müzik Eğitimi Yayınları	2009	-Okul öncesi -İlk öğretim -Keman tutuşu -Boş teller -Resimli -Hikaye -Grup çalışması	Başlangıç	80 +cd
Yeni Başlayanlar İçin Keman Metodu	Yiğitcan Kesendere	Ekin Yayınevi	2011	-Temel bilgiler -Halk ezgileri -Derleme -Özgün beste	Başlangıç	28
Oyunlarla Keman-2	Demet Girgin/ Sermin Bilen	Müzik Eğitimi Yayınları	2012	-Okul öncesi -İlk öğretim -Renkli, resimli -Hikaye	Başlangıç	104 +cd

				-Grup çalışması		
Keman Eğitimi 1	Ömer Can	Evrensel Müzikevi	2012	-Temel bilgiler -Özgün beste -Derleme -Düet	Başlangıç	93
Türk ve Batı Ezgileriyle Yeni Keman Metodu 1	Burhan Hüseyin	Nota Yayıncılık	2007	-Halk ezgileri -Özgün beste -Derleme -Düet -Piyano eşlikli parçalar	Başlangıç	95
Keman Öğreniyorum 1	Müslüm Doğan	Kerasus Kitap	2012	-Temel bilgiler -Boş teller -Derleme -Özgün beste	Başlangıç	51
Küçük Kemancı	Sonat Coşkuner	Nota Yayıncılık	2013	-Temel bilgiler -Boş teller -Halk ezgileri -Derleme	Başlangıç	69
Küçük Kemancılar İçin Düetler	Sonat Coşkuner	Nota Yayıncılık	2013	-Özgün beste -Derleme -Düet	Başlangıç	75
Sihirli Keman	Dr. Gülşah Sever/ Senem Beşbirlik	Murat Kitabevi	2014	-Temel bilgiler -Tutuş -Derleme -Halk ezgileri	Başlangıç	119
Keman Eğitiminde Yeni metot	Dilber (Yıldırım) Gözübüyük	Yurtrenkl eri Yayınevi	2015	-Temel bilgiler -Boş teller -Diziler -Derleme -Çocuk şarkıları	Başlangıç	176
Keman Albümü Seçme Eserler	Dilber (Yıldırım) Gözübüyük	Yurtrenkl eri Yayınevi	2015	-Halk Ezgileri -Derleme parçalar -Konçertino -Dünya Klasikleri -Popüler şarkılar	Başlangıç	160
Yeni Başlayanlar İçin Ezgilerle Keman Eğitimi	Erdem Çağlar	Müzik Eğitimi Yayınları	2015	-Temel bilgiler -Halk ezgileri -Derleme -Özgün beste	Başlangıç	48

Erken Keman Eğitimi -1	Nadi Atasoy	Önder Matbaacılık	2015	-Derleme -Halk ezgileri	Başlangıç	60
Renklerle Keman Öğreniyorum	İdil Teköz	İntro Yayınları	2017	-Okul öncesi -Temel bilgiler -Derleme -Halk ezgileri	Başlangıç	112
Maviğ Keman Metodu-1	Batuğhan Çakmak	Şekil Ofset	2017	-Temel bilgiler -Boş teller -Özgün beste	Başlangıç	53
Renklerle Keman Eğitimi	Ergün Çağlar	EÇM Yayınevi	2017	-Okul öncesi -Temel bilgiler -Özgün beste -Gam, arpej	Başlangıç	75
Keman Okulu "Yeni Başlayanlar İçin"	Ergün Çağlar	EÇM Yayınevi	2017	-Teknik bilgiler -Gam -Özgün beste -Etüt	Başlangıç	52
İki Keman İçin Piyano Eşlikli Eserler	Mehlika Dünder	Evrensel Müzikevi	2005	-Özgün parça	Başlangıç	44
Keman Öğreniyorum 2	Tuğrul Göğüş	Bemol Müzik Yayınları	2004	-Gam, arpej -Derleme egzersiz, etüt -1. Pozisyon	Başlangıç	100
Keman Öğreniyorum 3	Tuğrul Göğüş	Bemol Müzik Yayınları	2004	-Derleme düet -Derleme tek ve çift ses parça	Başlangıç	161
Keman Eğitimi 4	Ömer Can	Evrensel Müzikevi	2003	-Derleme düetler	Başlangıç - Orta	57
Keman İçin Piyano Eşlikli Albüm-1	Şeyda Çilden/ Yılmaz Şendurur	Evrensel Müzikevi	2003	-Halk ezgileri -Derleme	Başlangıç - Orta	55
Kolay Keman Öğrenim Metodu	Ahmet Saçan (Müzik Öğretmeni)	Senfoni Müzikevi	2005	-Halk ezgileri -Derleme -Düet -Tonal küçük eserler - III.pozisyon	Başlangıç -Orta	186

Çağdaş Keman Eğitimi Cilt-1	Hüseyin Egemen	Özgür Yayınları	2005	-Derleme -Düet -Etüt -Gam, arpej -Çift ses, akor	Başlangıç -Orta	173
Keman İçin 6 Kolay Konçerto	Sibel Çoban	Müzik Eğitimi Yayınları	2007	-Derleme Konçertolar -Piyano eşlik	Başlangıç - Orta	160+ cd
Keman Eğitimi 2	Ömer Can	Evrensel Müzikevi	2008	-Özgün beste -Derleme -Düet -Etüt	Başlangıç - Orta	77
Keman Eğitimi-1	Cemalettin Göbelez	Bemol Müzik Yayınları	2013	-Temel bilgiler -Özgün beste -Derleme -Etüt -Halk ezgileri	Başlangıç - Orta	
Keman Metodu	Sonat Seyhan	Müzik Eğitimi Yayınları	2017	-Temel bilgiler -Temel teknik -Özgün beste, etüt -Düet -Gam, dizi -I., II., III. pozisyon	Başlangıç -Orta	140

Tablo 2’de Başlangıç ve başlangıç-orta düzeyindeki kitaplar listelenmiş ve içerikleri incelenmiş, bu düzeyde toplam 33 kitap bulunmuştur. Başlangıç düzeyinde 25, başlangıç-orta düzeyinde ise 8 kitap olduğu görülmüş, bu kitaplardan başlangıç düzeyinde 2, başlangıç-orta düzeyde 1 kitabın cd eki içerdiği görülmüştür. Ayrıca başlangıç düzeyinde bulunan kitaplardan 4 adedinin okul öncesine yönelik olduğu, bunların kitap içeriğinde yazarlar tarafından belirtilmiş olduğu tespit edilmiştir.

Başlangıç ve başlangıç-orta düzeydeki kitaplar incelendiğinde, toplam 33 kitabın; 25’inde derlemeler, 13’ünde temel bilgiler, 13’ünde halk ezgileri, 15’inde özgün besteler, 9’unda düetler, 7’sinde boş tellerde çalışmalar, 6’sında etütler, 5’inde gam ve arpejler, 3’ünün dizi ve gamlar bulunduğu görülmüştür.

Tablo 3: Orta düzeydeki öğretici kitapların künye ve içerikleri

Kitabın Adı	Yazan / Derleyen	Yayınevi	Yayın Yılı / baskı	Konu / İçerik	Seviye	Sayfa Sayısı/ Ek
Keman İçin Pozisyon	Hazar Alapınar	Levent Müzikevi	2005	-1. ve 3. pozisyon -Dizi ve arpej	Orta	36

Çalışmaları ve Etütler						
Keman Eğitimi 3	Ömer Can	Evrensel Müzikevi	2000	-Derleme etüt -Özgün beste -Düet	Orta-İleri	81
Keman İçin 32 Melodik Etüt	C. Hakan Çuhadar	Müzik Eğitimi Yayınları	2014	-Derleme etütler	Orta-İleri	47

Tablo 3'te Orta ve orta-ileri düzeyde olan kitaplar listelenmiş ve içerikleri incelenmiş, bu düzeyde toplam 3 kitap bulunmuştur. Orta düzeyde 1, orta-ileri düzeyde ise 2 kitap olduğu görülmüştür. Bu düzeydeki kitaplarda Tablo 2'den farklı olarak, cd eki bulunmadığı göze çarpmaktadır.

Orta ve orta-ileri düzeydeki kitaplar incelendiğinde, toplam 3 kitabın; 2'sinde derleme etütler, 1'inde düetler, 1'inde dizi ve arpejler bulunduğu görülmüştür.

Tablo 4: İleri düzeydeki keman öğretici kitapların künye ve içerikleri

Kitabın Adı	Yazan / Derleyen	Yayınevi	Yayın Yılı / baskı	Konu / İçerik	Seviye	Sayfa Sayısı / Ek
Keman Eğitimi 5	Ömer Can	Evrensel Müzikevi	2016	-11 derleme konçerto	Başlangıç-İleri	45
Keman Eğitimi 6	Ömer Can	Evrensel Müzikevi	2016	-Gamlar -Diziler -Yay teknikleri -Çift ses çalışmaları	Başlangıç-İleri	84
Keman Eğitimi İçin Özgün Parçalar	Ali Uçan	Yurtrenkleri Yayınevi	2001	-Özgün parçalar -1. ve 7. pozisyon -Çift sesler -Çeşitli yay teknikleri	Başlangıç-İleri	177
Genç Kemancılar İçin Konser Parçaları	C. Hakan Çuhadar	Müzik Eğitimi Yayınları	2007	-Derleme parçalar -Piyano eşlik	Başlangıç-İleri	32
Keman İçin Teknik Çalışmalar	Hazar Alapınar	Müzik Eğitimi Yayınları	2013	-2, 3 ve 4 oktav gam, dizi, arpej -Çift ses	İleri	115

Keman Çalma Eğitiminde Sol El Tekniği	Togroul Ganioglu	Akademis yen Kitabevi	2016	-Çift ses -Özgün egzersiz -Teknik çalışma	İleri	62
Keman Çalma Eğitiminde Sağ El Tekniği	Togroul Ganioglu	Akademis yen Kitabevi	2016	-Üç, dört ses akor -Legato -Martele -Spiccato -Ricochet -Pizzicato -Detache -Flajole -Yay teknikleri	İleri	26

Tablo 4'te Başlangıç-ileri ve ileri düzeyde olan kitaplar listelenmiş ve içerikleri incelenmiş, bu düzeyde toplam 7 kitap olduğu bulunmuştur. Başlangıç-ileri düzeyde 4, ileri düzeyde ise 3 kitap olduğu görülmüştür. Bu düzeydeki kitapların da Tablo 3'de olduğu gibi cd eki içermediği görülmüştür.

Başlangıç-ileri ve ileri düzeydeki kitaplar incelendiğinde, toplam 7 kitabın; 2'sinde derlemeler, 2'sinde özgün egzersiz ve parçalar, 4'ünde çift sesler, 4'ünde yay teknikleri, 2'sinde gam, dizi ve arpejler, 1'inde konçertolar bulunduğu görülmüştür.

Tablo 5: Keman öğretici kitap yazar/derleyenlerin kitap sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımı

Yazar / Derleyen	Metot Sayısı (f)	%
Ömer Can	6	13.95
Ergün Çağlar	3	6.98
Tuğrul Göğüş	3	6.98
C. Hakan Çuhadar	2	4.65
Dilber (Yıldırım) Gözübüyük	2	4.65
Hazar Alapınar	2	4.65
Mehlika Dünder	2	4.65
Sermin Bilen / Demet Ergen	2	4.65
Sonat Çoşkuner	2	4.65
Togroul Ganioglu	2	4.65
Ahmet Hamdi Zafer	1	2.33

Ahmet Saçan	1	2.33
Ali Uçan	1	2.33
Aydın Özen	1	2.33
Batuğhan Çakmak	1	2.33
Burhan Hüseyin	1	2.33
Cemalettin Göbelez	1	2.33
Erdem Çağlar	1	2.33
Gülşah Sever/ Senem Beşibirlik	1	2.33
Hüseyin Egemen	1	2.33
İdil Teköz	1	2.33
Müslüm Doğan	1	2.33
Nadi Atasoy	1	2.33
Şeyda Çilden/ Yılmaz Şendurur	1	2.33
Sibel Çoban	1	2.33
Sonat Seyhan	1	2.33
Yiğitcan Kesendere	1	2.33
<i>Toplam</i>	<i>43</i>	<i>100.00</i>

Tablo 5'te ülkemizde 2000-2019 yılları arasında klasik batı müziği alanında yayınlanmış keman ile ilgili öğretici kitap niteliğinde yayımlanan 43 kitap incelendiğinde en fazla yayın yapan yazarın 6 kitap ve toplam yayının (%13.95)'iyle Ömer Can olduğu anlaşılmaktadır. Onu 3'er kitap yayınıyla (%6.98) Tuğrul Göğüş ve Ergün Çağlar, 2'şer yayınlı (%5.65) C. Hakan Çuhadar, Dilber (Yıldırım) Gözübüyük, Hazar Alapınar, Mehlika Dünder, Sonat Çoşkuner, Togroul Ganioglu, Sermin Bilen ve Demet Ergen'in yayınları izlemektedir. 17 yazarın ise birer yayını bulunmaktadır. Ulaşılan 4 adet kitabın 2 (kişi) yazar/derleyene ait olduğu görülmektedir.

Tablo 6: 2000- 2019 yılları arasında keman ile ilgili öğretici kitap yayımlayan yayınevlerinin kitap sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımı

Yayın Evi	Metot Sayısı (f)	%
Evrensel Müzikevi	10	23.26
Müzik Eğitimi Yayınları	7	16.28
Bemol Müzik Yayınları	4	9.30
Nota Yayıncılık	3	6.98

Yayın Evi	Metot Sayısı (f)	%
Yurtrenkleri Yayınevi	3	6.98
Akademisyen Kitabevi	2	4.65
Senfoni Müzikevi	2	4.65
EÇM Yayınevi	2	4.65
Ceren Yayınevi	1	2.33
Arkadaş Yayınevi	1	2.33
Ekin Yayınevi	1	2.33
Levent Müzikevi	1	2.33
Kerasus Kitap	1	2.33
Murat Kitabevi	1	2.33
Önder Matbaacılık	1	2.33
Şekil Ofset	1	2.33
Özgür Yayınları	1	2.33
İntro Yayınları	1	2.33
<i>Toplam</i>	<i>43</i>	<i>100.00</i>

Tablo 6’da 2000-2019 yılları arasında keman ile ilgili öğretici kitap yayınlayan yayınevlerinin metot sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımı listelenmiştir. Ülkemizde yayımlanan toplam 43 kitap incelendiğinde toplam 18 yayınevi bulunmaktadır. En fazla yayın sayısının, toplam yayın sayısının (%23.26)’ı olan 10 kitap ile Evrensel Müzikevi’ne ait olduğu görülmektedir. Onu 7 kitap yayınıyla (%16.28) Müzik Eğitim Yayınları, 4 kitap yayınıyla (%9.30) Bemol Müzik Yayınları ve 3’er kitap yayınıyla (%4.65) Nota Yayıncılık ve Yurtrenkleri Yayınevi izlemektedir. 10 yayınevini ise 1’er yayını bulunmaktadır.

Tablo 7: 2000-2019 yılları arasında yayınlanan keman öğretici kitapların yayın yıllarına göre frekans ve yüzde dağılımı

Yıl Aralığı	Metot Sayısı (f)	%
2000-2005	13	30.23
2006-2010	5	11.63
2011-2015	14	32.56
2016-2019	11	25.58
<i>Toplam</i>	<i>43</i>	<i>100.00</i>

Tablo 7’de 2000-2019 yılları arasında yayınlanan keman ile ilgili öğretici kitapların yayınladığı yıllara göre frekans ve yüzde dağılımı listelenmiştir. Ülkemizde yayımlanan toplam 43 kitap incelendiğinde en fazla sayının 14 kitap (%32.56) olarak 2011-2015 yılları arasında yayımlandığı görülmektedir. Onu 13 kitap (%30.23) yayını ile 2000-2005 yılları arası, 11 kitap (%25.58) yayını ile 2016-2019 yılları arası izlemektedir. En az sayıda kitap yayını 2006-2010 yılları arasında olmuş olup, yayın sayısı 5 kitap (%11.63) olarak bulunmaktadır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

4.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın 1. amacına yönelik bulgular sonucunda; tablo 1’de keman metotlarının düzeylerine göre sayısal incelemesi yapılmış, verilere göre ulaşılan toplam 43 kitap olduğu sonucu elde edilmiştir. İncelenen bu 43 kitabın düzey dağılımının; 28 adet başlangıç, 5 adet başlangıç-orta, 1 adet orta, 2 adet orta-ileri, 3 adet ileri ve 4 adet başlangıç-ileri düzeyleri şeklinde olduğu sonuçları elde edilmiştir.

Türkiye’de yayımlanmış, çello, piyano, keman, viyola ve flüt nota kitaplarının incelendiği çalışmada (Urhal ve Can 2018: 77) keman ile ilgili 46 nota kitabı bulunduğu belirtilmektedir. Ulusal, uluslararası ve Türk müziğini de içeren çalışmadaki kitap sayısı bu kitapların toplamı olarak verilmektedir.

Araştırmanın 2. amacına yönelik bulgulara göre; tablo 2’de başlangıç ve başlangıç- orta düzeyde olan kitaplar listelenerek, künye ve içerik bilgileri incelenmiştir. Bu tabloda bulunan toplam 33 kitabın 28 adedinin başlangıç, 5 adedinin başlangıç- orta düzeylerde olduğu görülmektedir. Başlangıç-orta olarak belirtilen kitaplar, başlangıç düzeyinden başlayarak orta düzeyi de kapsayacak genişlikte bir ilerleme aralığı içermektedir. Başlangıç düzeyine dahil olan kitaplar içinde ise okul öncesi yaş grubu için yazılmış kitapların da bulunduğu bulguları göze çarpmaktadır.

Başlangıç ve başlangıç-orta düzeydeki kitaplar incelendiğinde, toplam 33 kitabın; 25’inde derlemeler, 13’ünde temel bilgiler, 13’ünde halk ezgileri, 15’inde özgün besteler, 9’unda düetler, 7’sinde boş tellerde çalışmalar, 6’sında etütler, 5’inde gam ve arpejler, 3’ünün dizi ve gamlar bulunduğu saptanmıştır.

Başlangıç düzeyi ile ilgili piyano alanında yapılmış olan “Çocuklara yönelik başlangıç metotları üzerine bir değerlendirme” (Güven, Çevik, Canbey ve Snapper, 2012, s.160) adlı çalışmada ülkemizde ulaşılabilen çocuklara yönelik piyano başlangıç metotlarının çeşitli davranışları kazandırma bakımından incelenip değerlendirmesi amaçlanmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunun ulusal ve uluslararası yazar/derleyenler tarafından yazılmış piyano metotlarından oluştuğu ve bu metotlardan birinin on yaş altı çocuklar için yazılmış olduğu görülmektedir.

Araştırmanın 3. amacına yönelik bulgulara göre; tablo 3'te orta ve orta-ileri düzeyde olan kitaplar listelenerek, künye ve içerik bilgileri incelenmiştir. Bu tabloda bulunan toplam 3 adet kitaptan 1 adedinin orta düzey, 2 adedinin de orta- ileri düzey olduğu görülmektedir. Belirlenen 1 kitap ile en az sayıda kitap yazılmış düzeyin orta düzey olduğu görülmektedir. Orta ve orta-ileri düzeydeki kitaplar incelendiğinde, toplam 3 kitabın; 2'sinde derleme etütler, 1'inde düetler, 1'inde dizi ve arpejler bulunduğu saptanmıştır.

Araştırmanın 4. amacına yönelik bulgulara göre; tablo 4'te başlangıç-ileri ve ileri düzeydeki kitaplar listelenerek, künye ve içerik bilgileri incelenmiştir. Bu tabloda bulunan toplam 7 kitaptan 4 adedinin başlangıç-ileri, 3 adedinin ise ileri düzey olduğu bulunmuştur. Başlangıç-ileri olarak belirtilen kitaplar, başlangıç düzeyinden başlayarak, ileri düzeyi de kapsayacak genişlikte bir ilerleme aralığı göstermektedir. Başlangıç-ileri ve ileri düzeydeki kitaplar incelendiğinde, toplam 7 kitabın; 2'sinde derlemeler, 2'sinde özgün egzersiz ve parçalar, 4'ünde çift sesler, 4'ünde yay teknikleri, 2'sinde gam dizi ve arpejler ve 1'inde konçertolar bulunduğu saptanmıştır.

Araştırmanın 5. amacına yönelik bulgulara göre; tablo 5'de keman metodu yazar/derleyenlerin kitap sayıları listelenmiştir. Bu tabloya göre 43 kitap bulunduğu, 17 yazar/derleyenin 1'er kitap yazdığı ve 4 kitabın ise 2 yazar/derleyene ait olduğu bulunmuştur. En fazla kitap yayını yapan yazar/derleyenin ise Ömer Can olduğu görülmektedir.

Amatör keman eğitiminde amaç ve hedeflere göre keman öğretim metotlarının ve tekniklerinin incelenmesi adlı yüksek lisan çalışmasında (Özdemir, 2015, s.12) ülkemizde keman eğitimi verilen kurumlarda kullanılan keman eğitimi metotlarının büyük çoğunluğunun uluslararası yazar/derleyenler tarafından yazılmış olduğu görülmektedir. Bu çalışmada ulusal metot yazar/derleyen olarak ise sadece Ömer Can'ın bulunduğu göze çarpmaktadır.

Klasik gitar için yazılmış başlangıç metotlarının karşılaştırılarak incelenmesi adlı çalışmada ise ulusal ve uluslararası gitar başlangıç metotları incelenmiş ve ulaşılan uluslararası bütün metotların tek yazarlı olduğu bilgisi verilmiştir (Aydoğan ve Demirbatır, 2018: 161).

Araştırmanın 6. amacına yönelik bulgulara göre; 2000-2019 yılları arasında keman ile ilgili öğretici kitap yayınlayan 43 kitabın toplam 18 yayınevi tarafından yayınladığı bulunmuş, bu kitapları yayınlayan yayınevlerinin metot sayılarına göre frekans ve yüzde dağılımları gösterilmiştir. En fazla sayı olan 10 kitabın (%23.26) ile Evrensel Müzikevi tarafından yayımlandığı görülmektedir.

Araştırmanın 7. amacına yönelik bulgulara göre; 2000-2019 yılları arasında yayınlanan keman ile ilgili öğretici kitapların yıllarına göre frekans ve yüzde dağılımı listelenmiş ve ülkemizde yayımlanan toplam 43 kitap

incelendiğinde en fazla sayının 14 kitap olarak 2011-2015 yılları arasında yayınlandığı bulunmuştur. En az sayıda kitap yayının ise toplam 5 kitap olarak 2006-2010 yılları arasında olduğu görülmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda ulaşılan bilgiler, ülkemizde yayınlanan başlangıç düzeyindeki öğretici keman kitaplarının sayısının diğer düzeylere oranla daha fazla olduğunu göstermektedir. Keman eğitime başlamak isteyen öğrencilere, başlangıç düzeyinde daha çok seçenek sunulabilmesine rağmen, ilerlemek isteyen öğrenciler için bu sayısının orta düzeyden itibaren ciddi bir düşüşü olduğu görülmektedir. Orta ve ileri düzeylerde kitap sayısının artmasının ve buradaki yelpazenin genişlemesinin eğitimin çeşitliliği, kalitesi ve sürdürülebilirliği açısından daha sağlıklı sonuçlar alınmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

4.1. Öneriler

Türkiye’de çalgı eğitimi açısından hem keman ailesi hem de diğer çalgılar için yapılmış bibliyografya çalışmaları bulunmakta, Türkiye ve dünyada bu alandaki gelişim ve yeniliklerin takip edilmesi açısından yapılan bibliyografya çalışmalarının sayılarının arttırılması ve bu çalışmalara yenilerinin eklenmesi önerilmektedir.

Yapılan çalışmada kitapların içerik bilgilerinin yazarları tarafından daha ayrıntılı olarak açıklanmasının (yaş grubu hedefi belirtilmesi vb.) doğru seçim yapılabilmesi ve kitaptan alınacak verimin arttırılmasına yardımcı olabileceği düşünülmekte ve yazarlara önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Ataman, Ö. G. (2009, Ocak). Ülkemizde flüt ve flüt eğitimi alanlarında yapılan lisansüstü tezler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 17 (1), 341-352.
- Ayata, E. - Aşkın, C. (2008). Müziğin beynin bilişsel fonksiyonlarına etkisi. *İTÜ Dergisi*, 5 (2), 13-22.
- Aydoğan, M. - Demirbatır, R. E. (2018). Klasik gitar için yazılmış başlangıç metotlarının karşılaştırılarak incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (34), 147-183.
- Demirbatır, R. E. (2001). Müzik alanı yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik tez bibliyografyası. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (1), 123-141.
- Ece, A. S. - Dönmez, E. C. - Kınıklı, B. B. (2013). Ulusal ve uluslararası alandaki başlangıç viyola metot ve kitaplarının incelenmesi. *International Journal of Social Science*, 6 (5) 937-959.
- Galamian, I. (1962). *Principles of violin playing and teaching*, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Güven, E. - Çevik, D. B. - Canbey, E. G. - Snapper, E. K. (2012). Çocuklara yönelik piyano başlangıç metotları üzerine bir değerlendirme. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (2), 158-164.
- Howe, M. J. A. (2001). *Öğrenme psikolojisi*, (Çev.: E. Kılıç), İstanbul: Alfa.

- Huang, F. T. (2007). *Pre-school piano methods and developmentally appropriate practice*. The Faculty of the Graduate School, Unpublished PhD Thesis, University of Missouri-Columbia, USA.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Michels, U. - Vogel, G. (2013). *Müzik atlası*. İstanbul: Alfa.
- Okay, H. H. (2012). Müzikal ifade eğitimine bir pencere: Çalgı müziğinde vokal izler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (3), 1051-1072.
- Orhan, Ş. Y. (2012, Mayıs). Türkiye’de viyolonsel alanında yapılmış yüksek lisans doktora ve sanatta yeterlilik tezleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 2 (2), 701-716.
- Özdemir, S. (2015). *Amatör keman eğitiminde amaç ve hedeflere göre keman öğretim metotlarının ve tekniklerinin incelenmesi*. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Özmenteş, S. (2008). Çalgı eğitiminde özdüzenlemeli öğrenme taktikleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (16), 157-175.
- Say, A. (2002). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Sözkese Matbaası.
- Say, A. (2005). *Müzik sözlüğü*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi.
- Sözer, V. (2005). *Müzik ansiklopedik sözlük*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Stowell, R. (1992). *The Cambridge companion to the violin*. Cambridge, Cambridge University.
- Suzuki, S. (2010). *Sevgiyle eğitmek*. (Çev.: J. Y. Dittgen) İstanbul: Porte Müzik Eğitim.
- Sun, M. (1969). *Türkiye’nin kültür müzik tiyatrosu sorunları*. Ankara: Ajans Türk Kültür.
- Şendurur, Y. - Barış, D. A. (2002). Müzik eğitimi ve çocuklarda bilişsel başarı. *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (1) 165-174.
- Tebiş, C. - Okay, H. H. (2013). Türkiye’de müzik sanatı ve eğitiminde keman ve viyola konulu lisansüstü tezlerin konu ve yöntem olarak incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science*, 2 (2), 11-20.
- Ulucan, S. (2005). *Kemanda yay tekniğinin temel bilgileri ve gelişimi*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Urhal, N. - Can, Ü.K. (2018). Türkiye’de yayımlanmış çello, piyano, keman, viyola ve flüt nota kitaplarının incelenmesi. *Online Journal of Music Sciences*, 3 (1), 56-89.